

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Klic našega dijaštva v tujini.

Od Slovenske dijaške zadruge v Pragi smo dobili dopis, ki slika žalostno stanje te edine dijaške gospodarske ustanove na Češkoslovaškem. Zadruga je tekom svojega večletnega obstoja podpirala do 150 revnih članov večinoma iz prispevkov, ki so jih naklonili posamezniki in pa češkoslovaška vlada. Naše vlade so zanj proketo malo storile, vemo celo, da so z vsemi močmi ovirale vsako gibanje, ki bi naj omogočilo našim fantom v tujini redno študiranje. Čeprav gredo v tujino večinoma taki dijaki, za katere pri nas doma potrebnih nadaljevalnih semestrov ni, ali pa so šele v razvoju. Naše vlade so odjemale celo vsako upravičeno štipendijo onim dijakom, ki se niso mogli izkazati, da so jim podrepeniki, da so tem ložje podpirale svoje protežirance. Radi popolnega izostanka vsakih podpor, tako z doma kakor s strani dobrotnikov na Češkoslovaškem, stoji zadruga pred tem da bo primorana svoje poslovanje ustaviti. Zato se obrača z nujno prošnjo na posameznike, zavode in društva, naj ji priskočijo na pomoč, pri čemer naj nakažejo svoje prispevke, bodisi iz posameznih daril, zbirke ali izkunička raznih prireditelj, pri Jadranski banki na račun Slov. dij. zadruge v Pragi.

Čeprav smo načeloma proti vsakim podporam, ki diše po miloščinah, vendar uvidevamo potrebo, da priskoči javnost z vso silo na pomoč. Ampak ta pomoč bi ne smela biti samo v obliki, kakor jo želi zadruga, temveč bi se morala pokazati

predvsem kot pritisk na visoke kroge, da že enkrat prenehajo biti indolentni do generacije, ki jo tako radi imenujejo »cvet naroda«, a se ne čutijo kot samozvani vrtnarji nad narodom dolžni zalivati jih in gojiti. Ti krogi so marveč taki vrtnarji, da puščajo cvetom rasti, kakor Bog hoče, sami pa o svojem času prihajajo, da jih potrežejo. Vlade, kolikor jih je bilo doslej, niso čutile, da je njihova dolžnost cvetu prilivati.

Pravimo, da je temu krivo v prvi vrsti dijaštvo samo, ki povdaria prav malo ali nič, da sme od »merodajnih faktorjev« omogočenje poštenega študija zahtevati. Še manj nego z besedami, dela z dejanji. Če dela, dela tako, kakor da hoče sebi v skledo pljuvati. Nič drugega ni nego pljuvanje v lastno skledo, če se hočeš preživljati iz miloščin. Veš, da miloščine ne bo nikoli toliko, da bi ne bil čez kratek čas zopet primoran na beračenje; veš, da te oni, ki bi miloščino lahko dali, ne gledajo tako priazno kakor morda kakega tujega nebdigatreba, za katerega ne zmanjka nikoli prilžnost za prireditve in zbirke: veš končno da daješ s tem, če se zanesesh na miloščine, onim, ki bi mogel od njih zahtevati pravice, dober povod k logičnemu sklepu: na svoje pravice sploh ne reflektira. Tako podpiraš sam sistem gnilobe, ki tebe samega duši namesto da bi tako, kakor je bilo vselej, kot cvet naroda stal pred narodom, mu kazal pot in mu kot prvi kazal, kako se sistemi razbija. Indolence vlad-

nih faktorjev dijaštvo ne bo razbilo, dokler ne razbije samo svoje indolence, ki se kaže v pasji ponižnosti, beračenju in še bolj v laskanju tistim političnim skupinam, ki so mu doslej najbolj onemogočale uspešen študij. V Ljubljani je skoro polovica akademičnega cveta zatajila svoje boljše prepričanje in ga prodala klerikalizmu za skledo slabe juhe in za miloščino tu pa tam, ki jo dobi od nje. Druga polovica trati svoje energije in boljše prepričanje v gonji za nekimi meščanskimi frazami, ki jih ne mara natančno preštudirati po izvoru in po krogu, ki jih podpira, ki jih pa hoče v svojem navnem mladeniškem idealizmu zmešati v eno marmelado s klicem svojih čustev po svobodi in s klicem svojih želodcev po kruhu, s socializmom, katerega pa se ne čuti niti najmanj dolžna prebaviti! To je tista stvar, radi katere je danes dijaštvo navezano na življenje miloščin in protekcije. Cvet naroda, cvet inteligence nima v sebi dejansko niti toliko inteligence kolikor vsaj dober del zamazanih mož, ki ne presede celega dneva v bistrenju svojega duha pri knjigah in predavanjih, temveč v topem delu za to, da se gospodarjevi stroji ne ustavijo! Dokler bo dijaštvo po svoji večini prodajalo svojo naravno proletarsko čustvovanje meščanskim juham in oriunaštvom in sličnemu, se ne bomo smeli čuditi, da bo plesal po njegovem hrbtu bič kapitalističnega sistema. Jasno je, če se ukloneš tistemu, ki ima interes na tem, da te tepe in če mu v svoji nezavednosti ali nomagaš spletati biče in škorpione, jasno, da te tepsti ne

Higiena prehrane.

Prebavljanje hrane se ravna po kakovosti in količini hrane, po občem stanju telesa, po vrsti in načinu, kako človek je, in po delovanju prebavil.

Kakovost in količina hrane sta za prebavljanje velikega pomena. Pokvarjena, prekomerna ali nezadostna količina hrane vpliva nepovoljno na prebavljanje ter ga oslabi; sveža okusna in čista kakor tudi zmerna količina pa proizvoda, da se prebavlja hrana dobro.

Obče stanje organizma vpliva na prebavljanje zato, ker nimata bolan in zdrav človek enake slasti do jedi in je potem tudi ne prebavlja enako.

Red in način, kako jemo, vpliva v marsičem istotako na mero prebavljanja. Iz nauka o opraviilih v telesu (fiziologiji) izhaja jasno, da se najbolje prebavlja in najločnejše izkorišča hrana:

1. Če je človek s slastjo, ker se tedaj najmočnejše izločajo sokli za prebavljanje.
2. Če je pogostejše a v manjših količinah, da si ne preoblaža želodec.
3. Če se ne hrani z enakovrstno, zlasti ne z mesno hrano, nego z mešano

rastlinsko-živalsko in če daje na teden en, dva dni odmora prebavilom, uživanje postno hrano.

4. Če dela pred kosilom in večerjo telesno ali se giblje in če sede za mizo duševno in telesno izpočit.

5. Če ne pije vode pred jedjo in tudi ne med jedjo, nego šele po njej.

6. Če se ne razburja pred jedjo in med njo, nego se zabava z lahkimi in prijetnim razgovorom.

7. Če ni človek zadržan z obleko okoli vratu, prsi in pasu, ker se sicer ovira pravilni krvni obtok.

8. Če po jedi počiva, a ne da bi spal, ker spanje človeka leni in če se neposredno po jedi izogiblje vsakega duševnega in telesnega dela. To je koristno zato, ker se s tem daje možnost, da je v prebavilih ob prebavljanju čim več krvi in se zaradi tega hrana lažje prebavi. Spanje se priporoča slabotnim, malokrvnim in vohče oslabilim ljudem.

Delovanje prebavil se ravna v prvi vrsti po tem, ali so usta v redu, odnosno ali so zobje čisti in zdravi.

Pri ljudeh, ki si ne čistijo ust, je med zobmi mnogo drobnih zaostalih delov

hrane, istotako pa tudi raznih drobnih gliv, ki se ne vidijo na prosto oko. Te glivice imajo to lastnost, da razkrajajo organske snovi in se hranijo z njimi. Razkrajanje zaostale hrane v ustih je gnitje: glivice, ki ga povzročajo, pa so gnilobne kali ali provzročitelji gnitja. Ker je zob sam sestavljen iz organskih snovi, se to gnitje jako lahko razširi tudi nanj, čim se odrgne z njega lošč, ki ga čuva od zunaj. Zobna gniloba ali karies se spozna po slabem duhu iz ust, po bolečinah v zobeh, po vnetju čeljustnične kože, nadalje pogostoma po gnojenju čeljustnice in po otoku obraza. Da se prepreči vsi ti pojavi, je treba: odpravljati zaostale drobne dele hrane med zobmi z zobotrebi, ne močno zašiljenimi, da se ne poškoduje dlesni; izpirati usta vsako jutro in po vsaki jedi; čistiti zobe z lahko ščetko, kredo ali pasto. Razen tega se je treba izogibati naglih toplotnih izprememb v ustih in zato ne kaže uživati mrzlih jedi in pijač, precej nato pa gorkih in obratno, tudi ne rabiti močnih kislin in ne mehnično poškodovati zob, kakor n. pr. tretji orehe in druge trde stvari z zobmi. Da se o pravem času prepreči gnitje in

bo prenehal. nasprotno: še smejal se bo tvoji neumni pripravljenosti, s katero mu nudiš svoj razgaljeni hrbet. Ista stvar je z diaštvom kakor s preprostim ročnim delavcem in intelektualnim sužnjem: dokler se bosta gugala med eno in drugo buržoazijo, ne bosta prenehala biti sužnja eni in drugi buržoaziji.

Ta članek bo zbudil sicer mnogo jeze, ampak jeza ne bo spravila fakta s sveta: V Ljubljani boš pil vodeno juho in se klanjal kanoniku ali liberalnemu doktorju, v Pragi boš prosil miloščine — v Ljubljani, Pragi in v Belgradu pa se ti bo smejal tisti, radi katerega se ti bo nekoč sušila zadnja inteligentna misel med skladovnicami prašnih aktov, v rovihi, zgradbah in pri mašinah. Kvečjemu, da se ti posreči še samemu splezati med tiste, ki se smejejo, da se boš nekoč še sam smejal. Od 100 bo takih le pet — in ti so moralno tudi zastoj živeli eno človeško življenje.

Politične vesti.

+ **Kocka se čez rob nagiba.** Iz Belgrada poročajo, da se je začelo radikalno ministrstvo vedno bolj nagibati na drugo stran, od zveze z Radićevim blokom, na zvezo z demokrati. Baje so odločeni oficijelno se obrniti na demokratski klub za sodelovanje. Demokrati bi ne bili več nasprotni temu, ampak zdí se, da zahtevajo kot plačilo za to, da gredo zopet v ministre (kakšna milost!) Pašićevo glavo. Njegov naslednik naj bi postal dr. Ninčić. To je seveda prav majhna izprememba, ki izvira bolj iz osebne maščevalnosti. Družina je družina, žlahta je žlahta in med sabo enakovredna, pa naj se Pašić imenuje ali Ninčić, Sicer pa, če so te zadnje vesti resnične, bomo kmalu videli iz tega, kako se bodo vedli naši klerikalci. Če bodo začeli strašno groziti radikalcem ali pa jim ponujati koncesije, kakor so jim že. Odločitev na vsak način še ne pade v prvi polovici tega meseca.

+ **Ptiči brez kril.** Koj, ko je »Jutro« dobilo informacijo, da se nameravajo radikalni ministri oficijelno obrniti na demokratski klub za sodelovanje v vladi, je začelo »revidirati« svoje stališče. To je

izpadanje zob, se je treba javiti zobnemu zdravniku vsaj dvakrat na leto, da pregleda zobe.

Usta in zobje se morajo vzdrževati v higienskem stanju, ker so zobje prvi in najglavnejši pogoj za prebavljanje. Zdrav more biti samo, kdor ima zdrave zobe. Prof. Fwld pravi, da se »pričenja želodec zdraviti z zobmi«.

Razen od stanja zob je prebavljanje v marsičem zavisno od želodčno-črevesnega dela prebavil. Ta del ovirajo v delovanju ter povzročajo v njem bolezni: kužna in pokvarjena hrana: prehlad trebuha in nog: prevezovanje trebuha, s čimer se ovira pravilni krvni obtok: mlahavost črevesnih mišic, ki nastopa zaradi uživanja enolične, zlasti mesne hrane, pa tudi zaradi tega, ker se kdo izogiblje rastlinske hrane ter se nezadostno giblje. Mlahavost teh mišic povzroča težko in neredno izločanje izmečkov, zapenko, kakor tudi razširitve žil odvodnic zadnjega črevesa, ki pogosto izstopajo iz čmara in krvavč. To so hemeroide (šulji, zlata žila). Mlahavost črevesnih mišic preprečujemo, ako uživamo rastlinsko hrano, si drgnemo trebuh in se gibljemo.

(Po dr. Vlad. Stanojeviću.

videti v uvodniku z dne 5. t. m. Doslej so »Jutrovci« strašno grdo gledali radikalice in če si jim zvezo ž njimi samo omenil, že so švigili s tremi prsti v zrak in zarohneli: »Nikoli!« Še v omenjenem uvodniku pišejo, da se bodo demokrati lahko odločili: Juho, ki si jo je skuhal g. Pašić, naj radikalcí kar lepo sami povžijejo. Ampak »razume se,« pravi »Jutro« na drugem mestu, »da je to intransigentno stallšče le zasebno mnenje poedinih političarjev.« (Pazi: celo političarje jih zaničljivo imenuje.) Iz tega je torej videti, kakšen ptič je »Jutro«. Na njegovem perju beremo, da bi rado z vso močjo pomagalo povživati tisto Pašićevo juho, samo če bi Žerjavu, Kramerju, Reisnerju ali komu drugemu izmed njegovih ponudili — žlico. Še s Pašićem bi jo jedlo. Ali bi jedlo, »Jutro«?

+ **Naše reparacijske dobave iz Nemčije** so zastale, ker ni imela reparacijska komisija pri reševanju splošnih vprašanj časa, da bi določila kontingent, ki pripada naši državi za leto 1923. — Gotovo ni reparacijska komisija pozabila določiti kontingent za Francosko, Laško, Angleško in ostale večje brate in sestre. Naša vlada pravi, da je sedaj pred težko nalogo, da si zagotovi ono, kar ji gre. Ja, ja, če ni Pucija zraven, pa ne gre. On je znal napraviti, da je šlo — vsaj do nemške meje, če že ne čez...

+ **Tudi posledica ogromnega izvoza** v lanskem letu, o čemer poročamo danes nakratko med »Gospodarstvom«: V Črni gori se nahaja velik del prebivalstva radi pomanjkanja živil v strašnem položaju in če ne bo pomoč takoj pokoncu, bo začelo umirati na tisoče. — Črnogorsko ljudstvo je volilo skoro izključno samo tisto reakcijo, ki mu je pomagala odnašati čez mejo kruh.

+ **Muslimani obeh sort,** spahovske in džemietovske so se začeli med seboj kregati o vprašanju, ali je belgrajski mufti (torej džemietovec) višji nego sarajevski reis ul ulenia (torej Spahovec). Belgrajski mufti namreč vodi muslimansko deputacijo, ki ji je vlada dovolila, da gre na poklone novemu kalifu v Carigrad. Bistvo spahovsko - džemietovskega spora tiči globlje: Spahovci bi namreč sedež vseh muslimanskih vrhovnih cerkvenih oblasti centralizirali v Sarajevu (čepirav so Spahovci »avtonomisti«), džemietovci pa v Belgradu. Tako se med seboj prepirajo, kdo bo redil popa. — Naši klerikalci so v tem oziru nametnejši: oni puste svojega popa v Rimu, pa ga nič ne žele v Ljubljano. Menda zato, da bi ne videl kaj počenjajo. Muslimani naj bodo tudi tako pametni in pošljejo vse svoje pope v — Rim.

+ **Kaj ne stori človek zavoljo kruha.** Predsednik združenja češkoslovaških reformističnih duhovnov Dvořak je bil od napeža izobčen iz cerkve. Te dni je napež izgubljenega sina zopet odnesel v naročje matere cerkve, ker ni imel ta sin dovolj moči v sebi, da bi se začel na poštenjši način nego duhovniški preživljati, ko je že spoznal in izpovedal hinavščino tega načina.

+ **»Rote Fahne«,** glavno nemško komunistično glasilo, piše, da imajo komunisti sedaj v Nemčiji 217.000 organiziranih članov, med njimi 23.000 žen. Baje je število organizirancev v enem letu naraslo za 38.000. — Prvič vidimo, da je to zelo malo v primeri z mnogomilionskim številom nemškega proletariata, drugič poznamo komunistično resnicoljubnost,

tretjič poznamo komunistično organizacijo, ki smatra vsakogar za svojega člana, če izvrši že to samo dolžnost, da reče: jaz sem volil, ali: jaz bom volil za vas. Drugih dolžnosti nimaš, če si komunist. Tvoje prispevke — in v Nemčiji v prvi vrsti — plačuje sovjetska vlada iz tistega, kar je rekvirirala raznim mogotcem in odtrgala od ust gladu umirajočemu ljudstvu.

+ **To soboto** bodo v Essenu pokopali žrtve francoskega imperialističnega banditstva. K pogrebu pridejo delavske delegacije iz vse Nemčije, tako da so na vidiku ogromne žalne manifestacije. Banditje med tem nadaljujejo ropanje nemškega denarja (v samem Höchstu so Reichsbanki zaplenili 10 milijard mark in 400.000 frankov) in vdiranje v nova nemška mesta in podjetja. Železničarji so odklonili diktat generala Degouttea (Deguta), da bi s 3. aprilom povzeli pod francoskim režimom delo. — Žalostno je v tem času, da svetovno delavstvo brez organizacij, kakor je, ne more nič napraviti proti kapitalistični nakani, ki ga še enkrat žene v klavnico, tako na Francoskem, kakor drugod. Iz tega je videti, kako malo pomaga, če rešuješ delavstvo s frazo namesto s trdim delom v organizaciji.

Kdor pomaga organizirati proletariat, si pridobiva večje zasluge kakor tisti, ki ga hujša. Socializem predpostavlja znanje in razumevanje. Iz samega srca se ne zajema. Študirati ga je treba, in kdor tega ne stori, nima pravice, govoriti v njegovem imenu.

Organizacije ne poidejo na ta med.

Slučajno sem se sešel z znancem iz meščanskih vrst. Začudil sem se, kako dobro je poučen o gibanju za zedinjenje vseh socialističnih frakcij, kako popolnoma nepoučen pa je o socializmu in njegovih ciljih. Meščanski politiki menda res še vedno gledajo na politiko s srednjeveškimi očmi — seveda skozi steklo preteklega stoletja, ki je prineslo sicer precej čistega zraka v absolutistične razmere, ki je izrgalo vlado iz rok posameznih »plemenitih« gospodov in jo v imenu »svobode« izročilo narodom samim, ki je pa obenem tudi narode razdelilo med plemenite in neplemenite in s pomočjo narodne plemenitosti dalo vso vladno in gospodarsko moč v roke tistim, ki so plemeniti ne po krvi, pač po denarju.

Na ta način so naši meščanski politiki še vedno prepričani, da narod in plemen ne pomeni nič drugega ko nerazsodno maso, ki jo mora nekdo voditi. Kakor so včasih vodili kralji in grofi, pozneje milijonarji in oficirji, tako mislijo, da morajo dandanes voditi bankirji in advokati, seveda s pomočjo »duhovnega« vodstva, ki ga predstavljajo učitelji in duhovniki. Masa pa mora biti na konopcu, kakor glumačev medved. Če je medved priden, mu pustš vrv nekaj daljšo, če postaja nemiren, mu jo skrajšaš, če začne divjati, počukaš za vrv, ki tudi najbolj divjega medveda »umiri« — saj je pritrjena v medvedovem smrčku...

Tako gledajo ti politiki na maso, zato vprašujejo vselej le, kdo maso vodi, nikdar pa ne, kaj masa misli, češ, saj masa itak nič ne misli, masa samo pleše, pleše pa vselej tako, kakor hoče glumec, ki jo ima na vrvi.

Za neorganizirano maso tak nazor ni popolnoma neupravičen. Vsak človek mi-

šli s svojo glavo, drugače se misliti ne da. Če hoče ljudstvo imeti skupne misli in namene, si mora svoje misli izmenjavati, to pa brez organizacije ni mogoče, k večjemu če smatramo za izmenjavanje misli tudi časopise, ki jih pišejo demagogi. Demagogi pa vlivajo masi potom svojih časopisov le demagoške laži, to se nikakor ne more smatrati za izmenjavanje misli. Resnične misli ljudstva izmenjava samo tisti časopis, ki je odgovoren organizacijam tega ljudstva. Tak časopis je pa na Slovenskem samo »Naprej« in tudi na tega vpliva samo zelo majhen del mase, tisti del namreč, ki je organiziran v socialističnih organizacijah.

Ta del mase pa nikakor ne pleše več tako, kakor hoče glumec — nima več obročka v nosu, sploh ni več medved, ampak poskuša biti svoboden del človeštva. Ni še svoboden, marsikatero krivico mora še pretrpeti skupno z neorganizirano maso in zaradi te mase, toda zaveda se, da je tako in zato dela z vsemi močmi na to, da to zavednost razširi tudi med nezavedne, da jih čim več iztrga z glumčeve vrvi, predvsem pa pazi na to, da se sam ne vjame več nanjo.

Vsega tega meščanski politiki ne morejo ali pa nočejo razumeti. In ko zdaj po volitvah, po klerikalni zmagi, premišlujejo, kaj bi bilo treba storiti, da bi privedli maso zopet nazaj od klerikalnih bankirjev in duhovnov k liberalnim bankirjem in učiteljem, ko premišlujejo, kako bi to dosegli, se spominjajo, da so socialisti vendarle še najbližji tej masi in iščejo, kako bi socialiste pridobili za »napredek«.

Da dobe stik s socialisti, oblečejo frak in gredo v kavarno, kjer sede »znani socialistični voditelji«. Pa se z njimi pogovarjajo in dogovarjajo pri vinu in pri kavi, kako bi dobili maso na — svojo vrv. Ker pa tisti »voditelji« tudi nimajo mase za seboj, zato se dogovore, da je treba zopet velikega združenja in zedinjenja, da je treba pozabiti krivice itd. in da je treba združiti vse na eno samo vrv, to vrv pa izročiti tistemu, ki ima največ zupanja, ki je — recimo — dozda še najmanj grdo cukal za vrv, ali pa ki sploh še ni imel nikdar vrvi v rokah (»nepopisan list« pravijo takemu). Dogovorili so se. V nedeljo imajo že vsi ti »znani voditelji mase« konferenco, ki se bo razlikovala od dosedanjih pogovorov samo po tem, da ne bo v kavarni, vendar pa so prepričani, da bodo s tako konferenco dobili na vrv tudi prave socialiste, ki niso več na vrvi, ki se tudi na klerikalno vrv niso dali vjeti in ki organizatorično mislijo in delajo na to, da se nikdar več ne vianjejo na nobeno vrv, tudi če bi jim jo ponujal najslabši prijatelj in obljubljal, da bo svojim medvedom dajal po predstavih same potice.

V tem smislu so sklenile v nedeljo naše organizacije dveh okrajev resolucijo, ki jo je »Naprej« včeraj objavil. Moj znanec iz meščanskih krogov pa je ne pozna, za organizacije se ne briga, a »Napreja« ne čita. Čemu? Saj mu pove vse »najbolj znani socialistični voditelj«, ta mu je pa zatrdil, da bo v par dneh socialistične krize konec.

Dokler bo naša inteligenca gledala na socializem s predpotopnimi očmi, bo bolj slaba predla naprednosti! Individualizem je nazadovanje, ne napredek!

Dnevne vesti.

40letnico dela praznuje v nedeljo 8. t. m. Alojzij Košak, strojni stavec »Učiteljske tiskarne«. Jubilantu, ki je že skoro od početka, odkar »Naprej« izhaja, eden njegovih najboljših stavcev, želimo

ob tej priliki, naj bi še dolga leta v miru in zdravju užival plod svojega dela!

Delavci! kupite čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in na cenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Celje.

Vera propada. Ta beseda nam ni nič čudnega, čudno nam je samo to, da prihaja iz ust tistih ljudi, ki pomagajo veri najbolj k propadanju. Pogledajte si slučaj nekega invalida (manika mu desna roka in noga), ki se je te dni poročil, da izpolni tako svojo dolžnost do že rojenega otroka: Ni šlo tako lahko, kakor si je prej predstavljaj. Kajti najprvo je šlo za spovedni listek, katerega seveda ni bilo, drugič pa za denar. »Če ne plačaš, pa te ne poročimo.« tako mu je bilo rečeno. Mi pravimo, da je vera privatna stvar, in g. vikar si je vero tudi tako privatno predstavljaj: če ne plačaš moji veri, pa ne boš mož. Nekaj časa sta se g.ihala, da bi plačal o prvem, ko dobi denar, ampak to ni šlo. Seveda je moral ubožec nato pregledati vse svoje žepe in storiti vse, da je mogel Kristusovemu namestniku naštet 200 K. Šele potem so šli — pa ne pred oltar, kajti za takega preprostega človeka je dobra tudi kuhinja. Glavno je, da imaš pred seboj ovčjo kožo preoblečeno v volka, ki ti obljublja nebesa, sam pa v nekel sili. Vera propada...

Iz stranke.

Seja Pokrajinskega odbora SSJ in KDZ se bo vršila v nedeljo, dne 8. aprila v Celju. Začetek točno ob 8. zjutraj, ker se bodo nekateri člani odpeljali že ob 14.

Vestnik Svobode.

Trbovliška »Svoboda«, dramski odsek, uprizori v nedeljo, 8. aprila 1923 v »Delavskem domu« v Trbovljah ob 19. (ob 7. zvečer) Sjeverinovo dramo »Spi moja deklica«. Sodeluje orkester. Cene običajne. Predprodaja vstopnic v prodajalni Konsumnega društva. Mladini pod 16. letom in materam z otrokom v naročju je vstop zabranjen.

Abstinentni odsek »Svobode« v Celju priredi v nedeljo in ponedeljek 8. in 9. aprila v mestni osnovni šoli v Celju Antialkoholno razstavo z naslovom »Južna Nemčija v boju proti alkoholu«. Razstava je odprta ta dva dni vedno od 8. zjutraj do 14. popold. Pri razstavi se bodo slike obširno tolmačile. Vstopnina prosta. Pozivljamo vse sodruge, da to razstavo v čim večjem številu posetijo. V torek 10. aprila 1923 ob polosmih zvečer bo istotam predavanje o temi »Kronični alkoholizem in degeneracija, s posebnim ozirom na degeneracijo spolnosti«. Predava medicinec s. Mikič s pomočjo skioptičnega aparata. K temu predavanju je dostop mladini do 18 let prepovedan. Vstopnina prosta.

Vsem članom kulturne organizacije »Svoboda« v Celju naznanjamo, da se bo dne 9. aprila vršil redni letni občni zbor ob 9. dopoldne v gostilni »Zeleni travnik« z običajnim dnevnim redom. Z ozirom na veliko pomanjkanje izobrazbe med našim delavstvom, kateremu za to ni bila prilika dana v mladosti, pozivljamo ves celjski proletarijat, tisti, ki še ni včlanjen v delavski kulturni organizaciji, naj to nemudoma stori in posebno, da potegne svojo mladino iz buržujskih taborov in jih izroči tam, kamor spadajo, kjer ni pohuj-

ševanja naše mladine, kjer ji ne zastrupljajo z meščanskim in kapitalističnim duhom, ampak jih hočejo utrditi za zdrave in resne bojevnike delavske »Svobode«. Če želiš svobodo, ti je tudi zagotovljena, toda delaš zanjo!

UTRINKI.

Glavna naloga socializma ni, da prevzame izvrševalno moč čim hitreje, ampak da jo bo, kadar jo prevzame, rabil izključno v prid ljudstva.

Pošteni ljudje bi radi odpravili korupcijo, pa se boje zdravila, ker se edino zdravilo linenuje socializem.

Če so interesi dela in kapitala identični, zakaj obstaja med njima tako ljut boj?

Izšel je strankin program in pravilnik. V trpežnem ovitku, lepo broširan, velja samo 4 Din. Organizacije naj poskrbijo, da ga bo čimprej kupil vsak član. Pa tudi drugim somišljenikom naj ga ponudijo, s tem bodo vsakemu, ki se ne more odločiti, nudile priliko čimprej spoznati, ali spada v naše vrste ali ne. Organizacijam ostane od vseh razprodanih izvodih 10%. — Naroča se v Ljubljani, poštni predal 168.

= Izvozno carino na moko je finančni odbor sklenil znižati na polovico, izvoz olja se sploh ne zacarini, usnje pa le 4 Din za kilogram. — Na drugem mestu poročamo kako umira čnogorsko ljudstvo gladi.

= Novi bankovci po 1000 Din stopijo v promet 11. t. m. Istočasno prenehajo veljati stari.

PRIPOROČAMO SLEDEČE KNJIGE:

1. Zv. Bernot: Socializem in vera (1922.), 128 str., broš. 7. vez. 9 Din.
 2. Friderik Engels, poslov. M. Žagar: Razvoj socializma (1922.), 67 str., broš. 5 Din.
 3. Karol Kautsky, poslov. A. Kristan: Država prihodnosti (1911), 90 str., broš. 3 Din.
 4. Karol Marks in Friderik Engels: Komunistični manifest (1920.), 31 str., broš. 1.50 Din.
 5. Dr. Oto Bauer, posl. F. Uratnik: Pot k socializmu (1919.), 32 str., broš. 1.50 Din.
 6. Jug. republ. združenje, Chicago: Krfska deklaracija in demokracija (1917.), 16 str., broš. 1 Din.
 7. Dr. A. Dodel: Mozes ali Darwin (1911.), 74 str., broš. 5 Din.
 8. Katoliško svetovno naziranje in Svobodna znanost (1908.), 51 str., broš. 2 Din.
 9. Razni; uredil Z. B.: Majski list (1922.), 24 str., broš. 3 Din.
 10. Mi in komunisti (1920.), 8 str., broš. 1.50 Din.
- Naročila sprejema: Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, p. p. 168. Naslov za telegrame: NAPREJ — LJUBLJANA.

Leposlovni spisi:

12. Ethin Kristan: Francka in drugo (1909.), 95 str., broš. 3 Din.
13. G. Keller, poslov. Br. J. Glonar: Don Correa (1919.), 74 str., broš. 3 Din.
14. Peter Brezruč: Šlezke pesmi (1919.), 102 str., vezano 5 Din.
15. Oskar Wilde: Pravljice (1921.), 162 str., vezano 15 Din.
16. Karl Havliček - Borovsky: Krst sv. Vladimira (1907.), 57 str., broš. 3 Din.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

»Mi je zelo žal, toda mi imamo znanjudo.« Po teh besedah je zaviral dal znamenje s svetilko, skočil na vlak, ki je potegnil. France je pa sedel zraven trupla svojega prijatelja.

Zjutraj je prišel postajenačelnik in obvestil pristojno oblast. Čez nekaj ur je prikolebal konj z vozom, na katerega so naložili truplo. Česa naj France še čaka? Pokopališče za ubožce so vsa enaka in pogreb ne bo nič posebnega. Mož, ki je prišel z vozom po mrliča, je sunljivo zrl na Kremen in ga vprašal koliko je star. V tistem kraju je manjkalo delavcev na polju in nova postava je bila: v armado ali na delo! France se je spomnil naborne komisije prejšnjega dne in ni rekel ničesar. Se enkrat se je ozrl na mrtvega Vilčeta, potegnil z rokvom preko svojih oči in jo hitro ubral po železniškem tiru. Ko je priropotal za njim drugi tovorni vlak, se je umaknil in skočil nanj. V notranjem žepu svoje suknje je pa tiščal dnevnik o »armadi brezposelnih«, edino dedščino po Divjem Vilčetu.

Blizal se je čas žetve in France Kremen je mahnil na Zapad, v deželo pšenice. Trdo je delal, toda plača je bila dobra. France je spoznal, da vojna še ni tako slaba reč za one — ki so ostali doma. Če se ti je kmet zameril s čimerkoli, ali če ti je kmetica dajala hrano, ki ti ni bila všeč, si mu obrnil hrbet stopil k njegovemu sosedu, ki ti je rad plačal dolar več na dan, samo da je imel delavca. Po Kremenovih izkušnjah je bil to delavski paradiž. Edina nadloga so bile sitne naborne komisije, ki niso nikdar dale človeku miru. Vedno in vedno so te zasledovale in izpraševale za starost — in to se je ponavljalo teden za tednom, mesec za mesecem. Zakaj hudčič ne dajo siromaku izkazila, da je bil že stokrat izprašan in potem bi imel mir pred njimi? Toda ne, niso hoteli dati izkaznice, rajši natezajo delavca, kakor da bi ga hoteli po vsej sili spraviti v armado. Tako je vsaj mislil France, ko se ni mogel iznebiti nadležnih nabornih inkvizitorjev. Ali on se je zaklel, da njega ne dobe v armado, pa če poskusijo z vsemi satanskimi iznajdbami!

Kjub temu ni bil France več tako »nevaren«, odkar je izgubil Divjega Vilčeta. Po naravi je bil mehak in ni mogel neprestano kazati tistega strasnega sovraštva do družbe, ki je lastno nekaterim »divjim« revolucionarjem; tudi ni nikdar mislil na kakšno maščevanje kakor delajo sabotisti. Bil je socialist v pravem pomenu besede — prišteval se je k družbi in kakor si je želel miru, blagostanja in sreče, je želel ravno to

vsej družbi. Niti sanjalo se mu ni, da bi morali delavci postopati s kapitalisti ravno tako brutalno, kakor danes delajo kapitalisti z delavci, kadar dobe industrije v svoje roke; po njegovem mnenju je bil tudi kapitalist deležen pravic. Vsem ljudem enake pravice! France bi bil v enem dnevu odpustil vsem svojim sovražnikom in izbrisal vse sovraštvo, če bi bil mogel. Njegova propaganda — ko je bil sam brez vpliva drugih — je zopet dobila prejšnji idealistični značaj. Skratka: France je pokazal zobe še le takrat, kadar ga je hotel kdo posili spraviti v človeško klavnico.

Zdelo se mu je, da je zopet srečen — srečnejši, nego je bil kdaj prej v svojem življenju. Zastonj si je včasih rekel, da je njegovo življenje brez namena in cilja, takoj se je spomnil, da ima cilj: vizijo pravične, pametne in srečne človeške družbe. Kadarkoli je imel koga, ki ga je poslušal, ko mu je on razkladal sijajno bodočnost človeške družbe, je bil srečen in življenje mu je bilo dragoceno. Le včasih so mu grenki spomini obudili srčne bolečine — kadar se je ponoči zbudil iz sanj, v katerih je objemal mehko, gorko in ljubeznivo telo Elize Betusar — ali kadar je prišel v kmetisko hišo, kjer so bili otroci, katerih čebljanje ga je spomnilo na njegovega fantička, radi katerega se je nekoč najbolj bojeval za pravičnejši svet... France je spoznal, da ne more delati pri gospodarju, ki ima otroke. Večkrat je povedal kmetu vzrok, zakaj mu je težko, kadar vidi otroke, in v takih slučajih je kmetica navadno sklenila z njim premirje v razredni vojni in mu poklonila polovico jabolčne potice.

Socialistična stranka je imela zborovanje v St. Loisu in sprejela izjavo proti vojni. Stranka je izjavila, da je to najkrivičnejša vojna v zgodovini Amerike in »zločin nad ljudstvom Združenih držav«; dalje je stranka pozvala ameriške delavce na vojno proti vojni in se zavezala, da bo »podpirala vsako gibanje mase proti vpisovanju«. To je bil seveda resen korak v tistem času in sodrugi so se zavedali te resnosti. Bile so burne razprave in veliki prepiri zaradi omenjene strankine izjave proti vojni.

V mestecu Holelandu, blizu katerega je France delal, je bila krajevna socialistična organizacija, v katero je France prestopil iz leevillske organizacije. Plačal je vse zaostale mesečne prispevke in njegova dragocena rdeča, članska knjižica je pričala, da je zopet dober član stranke. Nato je redno hodil na seje in poslušal razprave, ki so bile ravno tako vroče in burne kakor v Leevillu ob času evropske vojne.

(Dalje prih.).

Dopisi.

Trbovlje. Tukaj se pojavlja kriza, kakor je rodila leta 20. v stranki razkol. Že so se pojavili propagatorji (Gorparus) za 10 in 12urno delo, na Doberni sta se že pokazali dve osebi iz poduradniških vrst, katerim se pa ni posrečilo speljati delavstvo na lim. Ker je delavstvo odklonilo napad na zakon o šurniku, so sami začeli opravljati službo 10 do 12 ur. Vprašamo ostalo zavedno poduradništvo, ali bo dovolilo, da bodo nekatere osebe iz njih vrst opravljale službo 10 do 12 ur in s tem odjedajo kruh že zaposlenim in nezaposlenim?

Iz Trbovelj. Ker sem imel o velikonočnih praznikih čas, sem prelistal list »Delavec« št. 13. z dne 31. marca, v njem sem našel članek pod naslovom: »Plašč po vetru«, v katerem nekdo zatrjuje, da sta bili obe listi socialistični, tako Korenova, kakor tudi Golouhova. Ker se članek smatra za socialistični, ga vprašam: če je smatral obe listi za soci-

alistični, zakaj ni tedaj obe priporočal pred volitvami, da ne bi bilo ostalo delavstvo v tolikem številu indiferentno (za nečjo)? Najbolj je videti kdo je socialist, tisti ki se podvrže strankinemu sklepu, ali tisti, proti kateremu se mora stranka boriti v času njegovega poslančevanja. V Trbovljah so sicer epotnofrontarji na shodu priporočali 5. ali 8., ker drugače ni več vleklo, drugi dan pa je bilo delavstvo razočarano ker na lepakih, katere so izdali, je bila 8. falsificirana. Mi seveda nismo bili razočarani, ker jih poznamo in vemo, kaj znaajo in da niso bili nikoli mož-beseda. Prvi dan mandelc, drugi dan babca, enkrat ekstremni revolucionarji, drugič v zvezi s krščanskimi delavskimi morilci, kakor pač bolj nese: Kdo je tedaj socialist? — **Zaveden delavec.**

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 98.50—99.50 Din. 1 lira 4.95—5.— Din, 1 francoski frank 6.60—6.65 Din. V Cu-

rihu stane 100 naših dinarjev 5.30 švicarskih frankov.

= Celokupni izvoz iz Jugoslavije v letu 1922. je znašal 3.071.500.000 Din. — Pa to so inkasirali poedinci izvozniki, ne morda država za ljudstvo.

Kulturni vestnik.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Drama: V soboto »Hasanaginica«. Gostovanje g. Mihajla Markoviča, člana zagrebškega Narodnega gledališča. Red C. V nedeljo »Hasanaginica«. Gostovanje g. Markoviča. Izven. V ponedeljek »Hasanaginica«. Gostovanje g. Markoviča. Red A. V torek »Sirota Anka«, spevoigra. Pevski zbori malih Slovencev. Prireditelj »Splošnega ženskega društva«. Začetek ob polu šestih popoldne. Izven.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ). Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Livarski moister

za livarno železa in jekla pri Osjeku v Slavoniji se išče za takojšnji nastop. Izvežban mora biti v vseh strokah oblikovanja in za službo pri kupolskih pečeh. Stanovanje prosto in zelo dobra plača. — Ponudbe je treba nasloviti do 6. aprila na lastnika E. Pfeifferja v Ljubljani, »Hotel Slon«, ali pa se na dan 6. aprila, ko bo tukaj, osebno pri njem predstaviti.

Nogavice, rokavice!

največja izbira
pri tvrdki

A. & E. Skabernè, Ljubljana
Mestni trg št. 10.

Naročajte

Ravnokar došlo:

pomladanske novosti

A. Šinković nasl. R. Soss, Ljubljana
Mestni trg 19.

„NAPREJ“

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo „Socializem in vera“.

Naroča se pri tiskarstvu SSJ, Ljubljana, poštni predal 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din, bro-
--- širana pa 7 Din. ---